

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagar som ansluter sig till revideringen av berättelsen om regeringens åtgärder

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om avgivande av en berättelse om utvecklingssamarbetet till riksdagen, lagen om avgivande av berättelse om folkhälsotillståndet till riksdagen samt sysselsättningslagen skall ändras så att berättelsen om utvecklingssamarbetet, sysselsättningsberättelsen och social- och hälsovårdsberättelsen skall avges till riksdagen som komplettering till berättelsen om regeringens åtgärder. Samtidigt med berättelsen skall riksdagen tillställas en

verksamhetsberättelse över varje ministeriums verksamhetsområde.

Regeringens berättelser till riksdagen skall samlas inom ramen för två berättelseförfaranden, som omfattar alla de berättelser som regeringen avger till riksdagen. Revideringen av de berättelser som gäller statsfinanserna bereds särskilt.

Lagarna avses träda i kraft vid ingången av 1998.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Riksdagen får på många olika sätt officiell information från regeringen om händelser som inträffat och om åtgärder som vidtagits samt om utvecklingslinjerna. Syftet med denna information är dels att göra det möjligt för riksdagen att utöva den tillsyn över regeringen som enligt statsförfattningen ankommer på riksdagen, dels att tillfredsställa riksdagens behov av information om vad som skett samt att främja en politisk debatt mellan riksdagen och statsrådet.

En del av de ovan nämnda målen uppnås genom egentliga berättelser från regeringen, bl.a. berättelsen om regeringens åtgärder, berättelsen om utvecklingssamarbetet, den sysselsättningsberättelse som ingår i berättelsen om regeringens åtgärder samt statsrådets berättelse om folkhälsotillståndet och dess utveckling.

Berättelser som gäller statsfinanserna är

relationen angående statsverkets förvaltning och tillstånd och berättelsen om de åtgärder som riksdagens anmärkningar rörande statsverkets förvaltning och räkenskapsföring har gett anledning till. Till de ekonomiska berättelserna hör också den berättelse som de av riksdagen tillsatta statsrevisorerna avger.

Avgivandet av berättelsen om regeringens åtgärder grundar sig på 29 § riksdagsordningen. Statsrådets kansli redigerar berättelsen, som består av tre delar. I den första delen redogörs i tabellform för de åtgärder som direkt föranletts av riksdagens beslut samt för de åtgärder som har vidtagits med anledning av riksdagens uttalanden och utlåtanden. I den andra delen redogör varje ministerium för betydelsefulla händelser som under berättelseåret har inträffat inom ministeriets förvaltningsområde. Den tredje delen innehåller en allmän redogörelse för Finlands förhållande till främmande makter. Utrikesministeriet svarar för sammanställandet av den tredje delen.

Berättelsen avges till riksdagen inom tre

månader från riksdagens öppnande, dvs. normalt under den första veckan i maj. Berättelsen är fortfarande omfattande, trots de försök som gjorts att förkorta den. Berättelsen för 1996 omfattar 758 sidor (den svenska 759).

På basis av 46 § 3 mom. och 48 § 3 mom. riksdagsordningen har berättelsen om regeringens åtgärder tillställts grundlagsutskottet och, till den del den gäller förhållandet till främmande makter, utrikesutskottet. Båda utskotten har avgett var sitt betänkande om berättelsen. För att säkerställa att berättelsen behandlas på tillräckligt bred bas har riksdagen dessutom under de senaste åren beslutat att de permanenta specialutskotten, med undantag av utrikesutskottet, skall avge utlåtanden till grundlagsutskottet. I plenum, under den enda behandlingen av berättelsen, har de båda betänkanterna behandlats som separata ärenden.

Berättelsen om utvecklingssamarbetet grundar sig på lagen om avgivande av en berättelse om utvecklingssamarbetet till riksdagen (964/1985). Berättelsen har beretts vid utrikesministeriets avdelning för utvecklingssamarbete. Berättelsen för det föregående året har i allmänhet avgetts till riksdagen före inledandet av höstsessionen. I riksdagen har berättelsen behandlats i utrikesutskottet och godkänts i början av följande år.

Statsrådets berättelse gällande folkhälsotillståndet och dess utveckling, dvs. berättelsen om folkhälsotillståndet, som sedan ingången av 1996 ersätter den tidigare berättelsen om rusmedelslägets utveckling och är mera omfattande än denna, grundar sig på lagen om avgivande av berättelse om folkhälsotillståndet till riksdagen (1238/1995). Berättelsen avges vartannat år. Den bereds av social- och hälsovårdsministeriet. Den första berättelsen om folkhälsotillståndet överlämnades till riksdagen den 9 maj 1996.

Om sysselsättningsberättelsen bestäms i 6 § sysselsättningslagen (275/1987). Enligt paragrafen skall i berättelsen om regeringens åtgärder årligen redogöras för regeringens åtgärder beträffande uppnående av sysselsättningslagens syften. Sysselsättningsberättelsen ingår i berättelsen om regeringens åtgärder och är en del av den översikt som gäller arbetsministeriet.

Förutom berättelserna tillställer statsrådet också på annat sätt riksdagen rikligt med material som behövs för tillsynen, informationen och den politiska debatten. Exempel

härpå är regeringsprogrammet, olika redogörelser och meddelanden, interpellationssvaren, svaren på skriftliga frågor och frågetimmarna.

1.2. Bedömning av nuläget

Syftet med de berättelser som regeringen avger till riksdagen, riksdagens behov av att kunna utöva tillsyn och erhålla information samt förandet av en debatt är fortfarande aktuella och viktiga frågor. I sin nuvarande form kan regeringens berättelser dock inte fylla sitt syfte.

Riksdagen har försökt finna nya medel för förverkligandet av debatten genom att utveckla sin egen verksamhet. Redogörelserna, meddelandena och de skriftliga frågorna samt frågetimmarna är tidsenliga och effektiva medel för växelverkan mellan riksdag och regering. De direkta kontakterna mellan riksdagsutskotten och vederbörande ministerier har också ökat. Det viktigaste syftet med regeringens berättelser blir därför närmast att främja den tillsyn som riksdagen enligt statsförfattningen skall utöva samt att tillgodose riksdagens behov av information.

Den långsamma takt i vilken regeringens berättelser färdigställs och behandlas är ett stort hinder för att denna tillsyn skall kunna utövas på ett effektivt sätt. Med tanke på en effektiv tillsyn är antalet anmärkningar och påminnelser för stort. Uppföljningen av riksdagens uttalanden och utlåtanden dröjer alltför länge, varvid de förlorar i aktualitet och likaså i politisk betydelse. Från informationssynpunkt är berättelsen om regeringens åtgärder alltför omfattande. Inom förvaltningen upplevs berättelserna som en belastning, i synnerhet som man under så gott som hela året håller på med att avfatta berättelser av olika slag på basis av nästan samma material. Berättelserna innehåller alltför många detaljer, vilket gör det svårt att hitta den väsentliga informationen.

Missförhållandena i fråga om regeringens berättelser är så uppenbara att en revidering måste kunna äga rum utan några längre försöks- och inlärningsskeden.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Den tillsyn som enligt statsförfattningen ankommer på riksdagen skall också framöver utövas och riksdagens behov av infor-

mation tillgodoses främst genom berättelser som regeringen avger. Revideringen av berättelserna får således inte försvåra uppnåendet av dessa syften.

Det måste säkerställas att det finns goda förutsättningar för den tillsyn som riksdagen på basis av statsförfattningen utövar, varför uppföljningen av riksdagens uttalanden och utlåtanden fortfarande måste tryggas. Informationen till riksdagen när det gäller regeringsfrågor av väsentlig betydelse måste förbättras.

Det föreslås att de berättelser som regeringen avger till riksdagen delas upp i två block, som omfattar alla de nuvarande berättelserna. Regeringen skulle då årligen avge endast två berättelser till riksdagen. På detta sätt kan beredningen samordnas och centraliseras och antalet behandlingsskeden i riksdagen minskas. Riksdagsordningens nuvarande 29 och 30 § kan fortfarande förbli i kraft.

I det block som hänför sig till berättelsen om regeringens åtgärder (29 § RO) betonas den allmänna politiken och informationen till riksdagen och i det block som hänför sig till relationen angående statsverkets förvaltning och tillstånd (30 § 2 mom. RO) den ekonomiska politiken och behovet av riksdagstillsyn över statsfinanserna samt bedömningen av resultaten av regeringens verksamhet.

Det föreslås att innehållet i berättelsen om regeringens åtgärder revideras. De nuvarande tre delarna skall dock bibehållas.

Först i berättelsen skall det finnas en allmän del, där regeringen och i korthet de viktigaste händelserna nämns. I denna del skall dessutom finnas en av varje minister godkänd kort översikt över ministeriets verksamhet.

Den andra delen skall bestå av en utrikes- och säkerhetspolitisk översikt. Denna del skall beredas av utrikesministeriet i samarbete med försvarsministeriet, och den skall gälla endast den utrikes- och säkerhetspolitik som faller inom dessa ministeriers verksamhetsområde.

Den tredje delen skall omfatta de åtgärder som regeringen har vidtagit med anledning av riksdagsbeslut samt riksdagens uttalanden och utlåtanden.

Samtidigt med berättelsen om regeringens åtgärder skall riksdagen från varje ministerium tillställas en verksamhetsberättelse som täcker ministeriets hela verksamhetsom-

råde.

Berättelsen om folkhälsotillståndet ändras till en berättelse om social- och hälsovården, eftersom folkhälsan har många beröringspunkter med socialvården och den sociala tryggheten och det är svårt att behandla den som en separat fråga. Berättelsen skall avges med fyra i stället för som nu med två års mellanrum.

Berättelsen om utvecklingssamarbetet, den reviderade social- och hälsovårdsberättelsen och sysselsättningsberättelsen utgör särskilda komplement till berättelsen om regeringens åtgärder. Dessa särskilda berättelser bereds och avges som berättelser från ministeriet i stället för som berättelser från regeringen. Ministerierna kan i framtiden, i form av komplettering till berättelsen om regeringens åtgärder, tillhandahålla också andra särskilda berättelser som riksdagen ber om eller regeringen fattar beslut om.

Det kompletterande materialet skall inte behandlas i regeringen eller översättas till svenska. Det skall inte heller upptas i riksdagshandlingarna.

3. Propositionens verkningar

Berättelsen om regeringens åtgärder får en helt ny form, den blir kortare och mera koncis. Riksdagen får tack vare de verksamhetsberättelser som tillställs den en klarare, mera komplett och konkret bild av utvecklingen inom ministeriernas verksamhetsområden. Mera tid fås för beredningen av sysselsättningsberättelsen, varvid det statistiska materialet för hela det föregående kalenderåret kan fås med i berättelsen. Tidtabellen för avgivandet av berättelsen om utvecklingssamarbetet blir snabbare. När berättelsen om folkhälsotillståndet ändras till en social- och hälsovårdsberättelse avges den med längre intervaller än i dag, dvs. vart fjärde år. Ministerierna får en berättelsetext mindre att avfatta. Verksamhetsberättelsen enligt förordningen om statsbudgeten (423/1988) får ökad betydelse, och riksdagen får årligen en åskådlig bild av vad som hänt inom varje förvaltningsområde.

I denna proposition behandlas inte de eventuella verkningarna av revideringen av berättelseförfarandet på behandlingen av berättelsen i riksdagen. Det ankommer på riksdagen att bedöma denna fråga, sannolikt vid utskottsbehandlingen av propositionen. Ett liknande ställningstagande ingår i tal-

manskonferensens utlåtande i denna fråga, där det bl.a. sägs att det vid den fortsatta beredningen i riksdagen också är skäl att utreda om berättelsen framöver kunde sändas till alla specialutskott för behandling till den del den gäller deras verksamhetsområden, och om ett dylikt förfarande skulle förutsätta preciseringar i bestämmelserna i 46 och 48 § riksdagsordningen.

4. Beredningen av propositionen

4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Behovet av och innehållet i de berättelser som regeringen avger till riksdagen utreddes senast i kommissionen för utvecklande av regeringens berättelser, som tillsattes den 22 maj 1986 (kommittébetänkanden 1987:6 och 1987:49). Innehållet i berättelserna reviderades och en del berättelser slogs samman, men några större ändringar gjordes inte.

Riksdagens viktigaste ställningstaganden gällande utvecklandet av regeringens berättelser har ingått i grundlagsutskottets och statsutskottets betänkanden.

Grundlagsutskottet fäste i sitt betänkande (GrUB 5/1989 rd) uppmärksamhet vid att den nuvarande terminen på tio år för uppföljning av riksdagens uttalanden i regeringens berättelse bör förkortas till fem år.

Redogörelseförfarandet ändrades den 1 april 1989. Riksdagen kan i samband med en redogörelse hos regeringen hemställa om beredning av en viss fråga. De åtgärder som utlåtandena föranleder framgår av berättelsen om regeringens åtgärder.

En ändring i bestämmelserna om statsbud

geten trädde i kraft den 1 mars 1992. När riksdagen antar budgeten kan den godkänna uttalanden som förutsätter att regeringen handlar på ett visst sätt vid användningen av anslag. Också resultaten av dessa uttalanden framgår av berättelsen om regeringens åtgärder.

Statsrådets kansli tillsatte den 17 november 1995 ett utredningsprojekt, som leds av en projektgrupp. Till utredningsman utnämnde kansliet förvaltningsrådet Lauri Tarasti. Utredningsmannen hörde under sitt arbete också riksdagens talmanskonferens. Utredningsmannen överlämnade sitt förslag till revidering av regeringens berättelser den 29 maj 1996. Denna proposition grundar sig på utredningsmannens förslag.

4.2. Remissutlåtanden

Statsrådets kansli har inbegärt utlåtanden om utredningsmannens förslag av riksdagens talmanskonferens, av justitiekanslersämbetet och av alla ministerierna. Samtliga understödde den föreslagna ändringen.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

För att en helhetsbild skall fås av revideringen av berättelsen om regeringens åtgärder har statsrådets kansli berett en regeringsproposition. För föredragningen av de lagar som ansluter sig till propositionen har kansliet fått utrikesministeriets, social- och hälsovårdsministeriets samt arbetsministeriets tillstånd.

Finansministeriet bereder revideringen av de berättelser som gäller statsfinanserna.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lagen om avgivande av en berättelse om utvecklingssamarbetet till riksdagen

1 §. Berättelsen om utvecklingssamarbetet avges av utrikesministeriet. Berättelsen skall inom tre månader efter riksdagens öppnande vara klar att överlämnas till riksdagen i form av ett komplement till berättelsen om regeringens åtgärder.

1.2. Lagen om avgivande av berättelse om folkhälsotillståndet till riksdagen

Lagens rubrik ändras till lag om en social- och hälsovårdsberättelse.

1 §. Social- och hälsovårdsministeriet skall med fyra års mellanrum avge en social- och hälsovårdsberättelse. Berättelsen kompletterar berättelsen om regeringens åtgärder.

2 §. Social- och hälsovårdsministeriet skall samla in uppgifterna från de övriga ministerierna. Berättelsen föredras inte vid det

allmänna sammanträdet, utan den skall med fyra års mellanrum inom tre månader efter riksdagens öppnande vara klar att överlämnas till riksdagen som ett särskilt komplement till berättelsen om regeringens åtgärder.

1.3. Sysselsättningslagen

6 §. Arbetsministeriet skall bereda en särskild sysselsättningsberättelse. Berättelsen skall inom tre månader efter riksdagens öppnande vara klar att överlämnas till riksdagen som ett särskilt komplement till berättelsen om regeringens åtgärder.

2. Närmare bestämmelser

Berättelserna om ministeriernas åtgärder skall som sådana utgöra ett särskilt komplement till berättelsen om regeringens åtgärder och tillställas riksdagen samtidigt med den-

na. Förordningen om statsbudgeten ändrades den 12 december 1996 så, att detta förfarande kan iakttas redan när berättelsen om regeringens åtgärder under år 1997 avges.

Finansministeriet skall tillsammans med statskontoret komplettera instruktionen "Så här gör man en god verksamhetsberättelse". Statsrådets kansli skall meddela nya anvisningar om avfattandet av berättelsen om regeringens åtgärder och diskutera de praktiska arrangemangen tillsammans med riksdagens centralkansli.

3. Ikraftträdande

För att en övergång till det nya systemet i huvudsak skall vara möjlig redan vid avgivandet av berättelserna för år 1997, föreslås det att lagarna skall träda i kraft vid ingången av år 1998.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 1 § lagen om avgivande av en berättelse om utvecklingssamarbetet till riksdagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 1 § lagen den 13 december 1985 om avgivande av en berättelse om utvecklingssamarbetet till riksdagen (964/1985) som följer:

1 §

Vederbörande ministerium skall årligen för det föregående kalenderåret avge en berättelse om utvecklingssamarbetet, vilken berättelse skall utgöra ett särskilt komplement till

den av regeringen avgivna berättelse som avses i 29 § riksdagsordningen.

Denna lag träder i kraft den 199 .

2.

Lag**om ändring av lagen om avgivande av berättelse om folkhälsotillståndet till riksdagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras rubriken för samt 1 och 2 § lagen den 27 oktober 1995 om avgivande av berättelse om folkhälsotillståndet till riksdagen (1238/1995) som följer:

Lag**om en social- och hälsovårdsberättelse**

1 §

Vederbörande ministerium skall med fyra års mellanrum avge en social- och hälsovårdsberättelse om folkhälsans och socialskyddets tillstånd och utveckling, vilken berättelse skall utgöra ett särskilt komplement till den av regeringen avgivna berättelse som avses i 29 § riksdagsordningen.

2 §

Vederbörande ministerium skall sammanställa social- och hälsovårdsberättelsen efter att ha fått nödvändiga uppgifter från andra ministerier.

Denna lag träder i kraft den 199 .

3.

Lag

om ändring av 6 § sysselsättningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 6 § sysselsättningslagen av den 13 mars 1987 (275/1987) som följer:

6 §

Sysselsättningsberättelsen

regeringen avgivna berättelse som avses i 29 § riksdagsordningen avfatta en berättelse om de åtgärder som vidtagits för genomförande av målen enligt denna lag.

Vederbörande ministerium skall årligen i form av ett särskilt komplement till den av

Denna lag träder i kraft den 199 .

Helsingfors den 6 juni 1997

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Vid förfall för statsministern

Minister Ole Norrback

1.

Lag

om ändring av 1 § lagen om avgivande av en berättelse om utvecklingssamarbetet till riksdagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 1 § lagen den 13 december 1985 om avgivande av en berättelse om utvecklingssamarbetet till riksdagen (964/1985) som följer:

Gällande lydelse

1 §

Regeringen skall årligen för det föregående kalenderåret till riksdagen avge en berättelse om utvecklingssamarbetet.

Föreslagen lydelse

1 §

Vederbörande ministerium skall årligen för det föregående kalenderåret avge en berättelse om utvecklingssamarbetet, vilken berättelse skall utgöra ett särskilt komplement till den av regeringen avgivna berättelse som avses i 29 § riksdagsordningen.

Denna lag träder i kraft den

2.

Lag

om ändring av lagen om avgivande av berättelse om folkhälsotillståndet till riksdagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras rubriken för samt 1 och 2 § lagen den 27 oktober 1995 om avgivande av berättelse om folkhälsotillståndet till riksdagen (1238/1995) som följer:

Lag

om avgivande av berättelse om folkhälsotillståndet till riksdagen

Lag

om en social- och hälsovårdsberättelse

Gällande lydelse

1 §

Statsrådet skall med två års mellanrum till riksdagen avge en berättelse som beskriver folkhälsotillståndet och dess utveckling.

Föreslagen lydelse

1 §

Vederbörande ministerium skall med fyra års mellanrum avge en social- och hälsovårdsberättelse om folkhälsans och socialskyddets tillstånd och utveckling, vilken berättelse skall utgöra ett särskilt komplement till den av regeringen avgivna berättelse som avses i 29 § riksdagsordningen.

Gällande lydelse

2 §

Social- och hälsovårdsministeriet skall sammanställa *och föredra* berättelsen om folkhälsotillståndet efter att ha fått nödvändiga uppgifter från andra ministerier.

Föreslagen lydelse

2 §

Vederbörande ministerium skall sammanställa *social- och hälsovårdsberättelsen* efter att ha fått nödvändiga uppgifter från andra ministerier.

Denna lag träder i kraft den

3.

Lag**om ändring av 6 § sysselsättningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 6 § sysselsättningslagen av den 13 mars 1987 (275/1987) som följer:

Gällande lydelse

6 §

Sysselsättningsberättelsen

I den berättelse som regeringen skall avge enligt 29 § riksdagsordningen skall årligen redogöras för regeringens åtgärder för uppnående av denna lags syften.

Föreslagen lydelse

6 §

Sysselsättningsberättelsen

Vederbörande ministerium skall årligen i form av ett särskilt komplement till den av regeringen avgivna berättelse som avses i 29 § riksdagsordningen *avfatta en berättelse* om de åtgärder som vidtagits för genomförande av målen enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den

